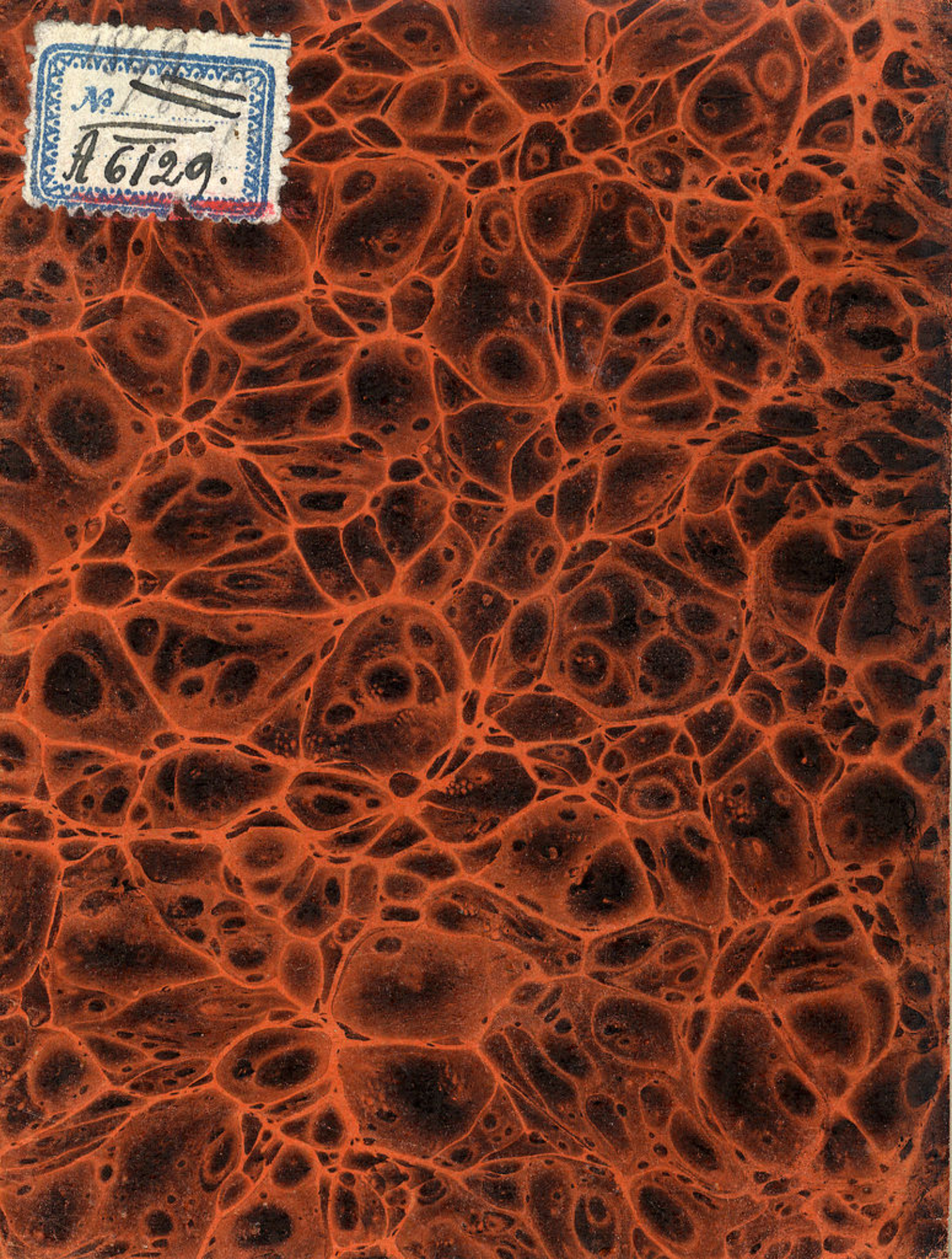

ENSV TA
Kirjanduse muuseumi
Arhiiviraamatukogu

39246

Ma - rahwa
K a l e n d e r
ehf

Läht - ramat
1869

aasta peale, pärrast

Jesusse Kristusse

Keiserliku Arealiku
Rm-kogu kink. 1916.

Sel aastal on 365 päwa.

Pernus,

trükitud ja müa W. Bormi jures.

Märkide selletamine.

noor ku.

esimene werand.

täis ku.

viimne werand.

P. Pühha.

p. päaw ja pärrast.

h. hommiko.

l. lõuna.

ö. öhto ja öje.

e. enne.

Nasta aead.

Kewmade hakkab 8. Märtsil kello 3, 9 min. p. l.

Sui hakkab 9. Junil kello 11, 41 min. e. l.

Süggise hakkab 11. Septembril kello 2, 5 min. h.

Talwe hakkab 9. Detsembril kello 8 öhto.

Jõulo ja Wastla-päwa wahhet on 9 nädalat
6 päwa.

Von der Censur gestattet.

Dorpat, den 22. August 1868. (Nr. 97.)

Mõnne sündusse mälestus ja arv.

	Aastad
Mailma loomisest	5818
Jesanda Jesuse Kristuse sündimisest	1869
Larto-linna allustamisest	839
Mil ristiusst Lihwlandi-male tulli	678
Tallinna-linna allustamisest	650
Perno-linna allustamisest	614
Püsfirohho leidmisest	527
Ramato trükitunsti leidmisest	429
Lutterusse õige usso üleswõtmisest	352
Wannast katkoaiast	212
Toomba põllemisest	185
Surest näljast Lihwlandi- ja Gestimaal	174
Peterburri-linna allustamisest	166
Teisest katkoaiast	159
Mil meie ma Wennerigi wallitsusse alla sai	159
Larto sure koli eht akademi asutamisest	67
Mil usi rõugid hakkati pannema	66
Kui Brantsus Musto tulli ja tedda Wennerigist wäl- jaleti	57
Gesti-ma tallorahwa priits lastmisest	52
Meie Keisri herra Aleksandre sündimisest	51
Lihwlandi-ma tallorahwa priits lastmisest	50
Ue kiriko-seadusse järrel Jummalatenistus	35
Krimmi sõa hakkatusest	15
Meie armolinne Keiser Alexander wallitsemas	15
Mil wimane suur hinge-kirjotus olli	11
Wenne-ma rahwa priits lastmisest	8

Kristusse ümberleikamisest. Luf. 2, 21.

1	Kesknädd.	Neäri-pääw.	Uita Summal!
2	Neljap.	Ubel	
3	Kede	Set	Parras
4	Laup.	Enok	külm.

Josepi pöggemiseest. Matt. 2, 13.

5	Pühhap.	P. p. Neäri p.	Pilwes.
6	Esmaasp.	3 Kunn. Pühh.	Tormine.
7	Teisip.	Kein	
8	Kesknädd.	Erart	Selge.
9	Neljap.	Kaspar	☉ 2, 3' h.
10	Kede	Paawli pääw	
11	Laup.	Hugo	Külm.

Jesus 12 aastat wanna. Luf. 2, 41.

12	Pühhap.	1. P. p. 3 K. P.	Selge
13	Esmaasp.	Matso	ja külm.
14	Teisip.	Pällo	
15	Kesknädd.	Weliks	Pehme
16	Neljap.	Madli	☾ 3, 7' h.

17	Kede	Tönnisse pääw	ilm.
18	Laup.	Taak	Pilwes.

Pulmad Rana liinas. Joann. 2, 1.

19	Pühhap.	2. P. p. 3 K. P.	Külm.
20	Esmaasp.	Wab. Sebast.	Pilwes
21	Teisip.	Nedo	
22	Kesknädd.	Wintsend	☾ 6, 32' ö.
23	Neljap.	Lala	ja
24	Kede	Timoteus	
25	Laup.	Paawli ümb.	tormine.

Pealiskust Kapernaumas. Matt. 8, 1.

26	Pühhap.	3. P. p. 3 K. P.	Kange
27	Esmaasp.	Netta	
28	Teisip.	Karel	tuisk.
29	Kesknädd.	Samuel	
30	Neljap.	Ludolw	☉ 3, 31' ö.
31	Kede	Ann	Sulla.

1sel touseb päike t. 8, 50 min.; lähhäb loja t. 3, 29 min.

11mal	"	"	8, 33	"	"	"	3, 52	"
21sel	"	"	8, 12	"	"	"	4, 17	"

1 Laup.	Pirit	Selge.
Jesus laemas. Matt. 8, 23.		
2 Pühhap.	4. P. p. 3 R. P.	Kiünla p.
3 Esmasp.	Hanna	Pilves.
4 Teisip.	Mai	Parras
5 Kesknaäd.	Agata	külm.
6 Neljap.	Lora	6, 43' ö.
7 Rede	Rikart	Lund.
8 Laup.	Salomon	

Umbrohhust nissu sees. Matt. 13, 24.		
9 Pühhap.	5. P. p. 3 R. P.	Tormine.
10 Esmasp.	Edo	Pilves.
11 Teisip.	Rosa	Wihma.
12 Kesknaäd.	Karolina	
13 Neljap.	Pegnina	
14 Rede	Valentin	1, 41' p.l.
15 Laup.	Lina	Tulene.

Töteggiaist winamäel. Matt. 20, 1.		
16 Pühhap.	9. P. e. Kr. ii. P.	Pehme
17 Esmasp.	Konstantin	ilm.
18 Teisip.	Anton	Selge.
19 Kesknaäd.	Susanna	
20 Neljap.	Alon	
21 Rede	Nora	7, 20' h.
22 Laup.	Peetre päaw	Saeab

Seme langeb mitmesugguse ma peale. Luk. 8, 4.		
23 Pühhap.	8. P. e. Kr. ii. P.	räitsakast.
24 Esmasp.	Maddise päaw	Selge.
25 Teisip.	Schwim	Annab
26 Kesknaäd.	Nestor	pehmet
27 Neljap.	Leander	lund.
28 Rede	Justus	

Ijel touseb päite t. 7, 45 min.; lähhäb loja t. 4, 44 min.		
11mal	" " " 7, 17 "	" " 5, 11 "
21jel	" " " 7, 52 "	" " 5, 33 "

1 Laup. | Ado | 10, 23 e.l.

Kristusse kannatamisest. Lut. 18, 31.

2 Pühhap.	7. P. e. Kr. ii. P.	Pilves.
3 Esmasp.	Kadde	Soe.
4 Teisip.	Wastla pääw	Külm.
5 Kesknädd.	Tuhka pääw	Annab
6 Neljap.	Kotwrid	niisket
7 Rede	Perpetua	
8 Laup.	Pöri pääw	

Kristust kiusatiste. Matt. 4, 1.

9 Pühhap.	1. P. paastus	7, 30' h.
10 Esmasp.	Mif	lund.
11 Teisip.	Kaupo	Wihma.
12 Kesknädd.	Walwe pääw	Tulene.
13 Neljap.	Ernst	11, 9' ö.
14 Rede	Matilde	
15 Laup.	Lagus	

Kananea-ma naesest. Matt. 15, 21.

16 Pühhap. | 2. P. paastus | Wihma.

17 Esmasp.	Truto	Külm.
18 Teisip.	Anno	Heitlik.
19 Kesknädd.	Josep	Selge.
20 Neljap.	Mila	10, 25' ö.
21 Rede	Pent	
22 Laup.	Rawael	

Kristus aiab turja waimo wälja. Lut. 11, 14.

23 Pühhap.	3. P. paastus	Wihma.
24 Esmasp.	Koort	Ilmad
25 Teisip.	Paasto M. p.	lähwad
26 Kesknädd.	Manuel	soemaks.
27 Neljap.	Kustaw	Peab
28 Rede	Kido	
29 Laup.	Wane	

Kristus sõdab 5000 meest. Joann. 6, 1.

30 Pühhap.	4. P. paastus	õ-külma.
31 Esmasp.	Detel	3, 24' h.

Ihel touseb päite t. 6, 25 min.; lähkäh loja t. 5, 55 min.

11mal	"	"	5, 54	"	"	6, 20
21hel	"	"	5, 26	"	"	6, 23

1 Teisip.	Karjalasfm. p.	Wihma
2 Kesknädd.	Engel	ja
3 Neljap.	Berdinand	lund.
4 Rede	Ambrosius	Misked
5 Laup.	Maksim	

Jesust misjatatse kinnwidega. Joann. 8, 40.

6 Pühhap.	5. P. paastus	ilmad.
7 Esmasp.	Aron	4, 42' p.l.
8 Teisip.	Maalten	Lähhäb
9 Kesknädd.	Laus	õige
10 Neljap.	Leo	sojaks.
11 Rede	Kerman	
12 Laup.	Julius	Tulene.

Kristusse jisseõitmisest. Matt. 21, 1.

13 Pühhap.	6. P. paastus	Selge
14 Esmasp.	Künni pääw.	7, 58' h.
15 Teisip.	Pemet	
16 Kesknädd.	Karin	taewas

17 Neljap.	Suur Neljap.	ja
18 Rede	Suur Rede.	
19 Laup.	Maia	sojad

Kristusse ülestoumissest. Mark. 16, 1.

20 Pühhap.	1. Ülest. P.	päwad.
21 Esmasp.	2. Ülest. P.	3, 17' h.
22 Teisip.	Rajus	Annab
23 Kesknädd.	Jürri pääw.	
24 Neljap.	Albert	rohkeste
25 Rede	Markusse p.	
26 Laup.	Toots	wihma.

Kinnipandud uksist. Joann. 20, 19.

27 Pühhap.	1. P. p. üll. P.	Heitlik.
28 Esmasp.	Wabo	5, 44' p.l.
29 Teisip.	Raimund	
30 Kesknädd.	Ernst	Soe.

11mal	lifel	touseth päite t.	4, 54 min.	lähhäb loja t.	7, 9 min.
21mal	"	"	4, 25 "	"	7, 33 "
	"	"	3, 58 "	"	7, 56 "

1 Neljap.	Wolbri p.	8. kulli n.	Annab
2 Rede	Sigismund		
3 Laup.	† leidm. p.		wihma.

Heast karjatsfest. Joann. 10, 11.

4 Pühhap.	2. P. p. üll. P.		Willo.
5 Esmasp.	Kottart		
6 Teisip.	Nero	7. kulli nädal.	11, 6' ö.
7 Resknädd.	Setta		Wihmane
8 Neljap.	Laas		ja willo
9 Rede	Niggulas		ilm.
10 Laup.	Kert		

Uritesse aia pärrast. Joann. 16, 16.

11 Pühhap.	3. P. p. üll. P.		Selge
12 Esmasp.	Eidrik		ja soe.
13 Teisip.	Wiitso	6. kulli nädal.	5, 1' p. l.
14 Resknädd.	Kristjan		Annab
15 Neljap.	Sohwi		rohkeste
16 Rede	Kreet		wihma.
17 Laup.	Dkse		

Kristusse ärraminnemisfest. Joann. 16, 5.

18 Pühhap.	4. P. p. üll. P.		Soe.
19 Esmasp.	Wilip		
20 Teisip.	Pil		8, 58' h.
21 Resknädd.	Trino	5. kulli nädal.	Selge.
22 Neljap.	Mili		Ilmad
23 Rede	Ned		
24 Laup.	Ester		lähwad

Digest pallumisfest. Joann. 16, 23.

25 Pühhap.	5. P. p. üll. P.		sojemaks.
26 Esmasp.	Eduard		Selge
27 Teisip.	Peet		ja soe.
28 Resknädd.	Willem		5, 29' h.
29 Neljap.	Suur risti p.	4. kulli nädal.	
30 Rede	Wigand		Selge.
31 Laup.	Nelli		

11sel touseh päite t. 3, 42 min.; lähäh loja t. 8, 20 min.
 11mal " " " 3, 13 " " " 8, 42 "
 21sel " " " 2, 56 " " " 9, 1 "

Rõmustajast. Joann. 15, 26.

1 Pühhap.	6. P. p. üll. P.	Selge
2 Esmasp.	Merta	
3 Teisip.	Liso	ja soe.
4 Kesknädd.	Bridrika	
5 Neljap.	Poniwatsius	3, 52' h.
6 Rede	Artus	
7 Laup.	Lukretsia	Wihma.

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

8 Pühhap.	1. Suiste P.	Selge
9 Esmasp.	2. Suiste P.	Pittkem pääw.
10 Teisip.	Blawius	
11 Kesknädd.	Peep	ja
12 Neljap.	Mulika	3, 15' h.
13 Rede	Tobi	
14 Laup.	Tetlow	õige soe.

Jesús ja Nikodemus. Joann. 3, 1.

15 Pühhap.	3 aino Jum. P.	Annab
16 Esmasp.	Justina	mürrišta

17 Teisip.	Kristi	missse
18 Kesknädd.	Homer	wihma.
19 Neljap.	Tints	
20 Rede	Minni	2, 23' h.
21 Laup.	Rael	Sige

Rittast mehhest ja Saatsarussfest. Lut. 16, 19.

22 Pühhap.	1. P. p. 3a. J. P.	soe.
23 Esmasp.	Uksel	Pilwes.
24 Teisip.	Jani pääw	Heitlik
25 Kesknädd.	Wio	ilm.
26 Neljap.	Jeremias	
27 Rede	Waldefa	3, 14' p.l.
28 Laup.	Josua	Wihma.

Surest õhto, sõmaaiast. Lut. 14, 16.

29 Pühhap.	2. P. p. 3a. J. P.	Peter Pauli p.
30 Esmasp.	Lilla	Willo.

1 sel touseb päite t. 2, 46 min.; lähkäs loja t. 9, 14 min.

11mal	"	"	2, 45	"	"	9, 17
21 sel	"	"	2, 54	"	"	9, 14

1 Teisip.	Seobald	Wihma.
2 Kesknädd.	Heina Maria p.	Ilmad
3 Neljap.	Kornelius	lähwad
4 Rede	Ulrik	8, 24' h.
5 Laup.	Anselm	pallawa

Ärrataddunub lambast. Luf. 15, 1.

6 Pühhap.	3. P. p. 3 a. J. P.	mafs.
7 Esmasp.	Demetrius	Selge.
8 Teisip.	Kilian	Pilmes
9 Kesknädd.	Annika	3, 31' p.l.
10 Neljap.	7 wennaste p.	ja
11 Rede	Eleonora	willo.
12 Laup.	Hindrik	

Olge armolissed. Luf. 6, 36.

13 Pühhap.	4. P. p. 3 a. J. P.	Marreti p.
14 Esmasp.	Ponawent	Selge,
15 Teisip.	Apostl. laht.	tulene
16 Kesknädd.	Larrats	ja
17 Neljap.	Aleksius	annab

18 Rede	Rosina	mürrišta-
19 Laup.	Rabbe	6, 43' ö.

Rohkest kallasajagist. Luf. 5, 1.

20 Pühhap.	5. P. p. 3 a. J. P.	missse
21 Esmasp.	Daniel	wihma.
22 Teisip.	Maria Magd.	Selge
23 Kesknädd.	Kirsti	ja
24 Neljap.	Kristina	õige
25 Rede	Jakobi pääw	11, 45' ö.
26 Laup.	Anna	

Wariseride õigussest. Matt. 5, 20.

27 Pühhap.	6. P. p. 3 a. J. P.	foe.
28 Esmasp.	Plato	Selge
29 Teisip.	Olewi pääw	ja
30 Kesknädd.	Enn	willo.
31 Neljap.	Erm	

Isel touseb päite t. 3, 6 min.; lähhab loja t. 9, 3 min.

11mal	"	3, 26	"	"	8, 45
21sel	"	3, 47	"	"	8, 23

1 Rede	Peetr. wang.	Selge
2 Laup.	Hannibal	2, 17' p.l.

4000 mehhe föötmisfest. Mark. 8, 1.

3 Pühhap.	7. P. p. 3 a. J. P.	ja soe.
4 Esmaasp.	Mia	Heitlik.
5 Teisip.	Olo	Willud
6 Resknädd.	Eugenius	ööd.
7 Neljap.	Tönno	
8 Rede	Kotlep	
9 Laup.	Romanus	11, 59' ö.

Walle-prophetidest. Matt. 7, 15.

10 Pühhap.	8. P. p. 3 a. J. P.	Lauritse p.
11 Esmaasp.	Olga	Pilmes
12 Teisip.	Klara	ja
13 Resknädd.	Madde	willo.
14 Neljap.	Eusebius	Uddune.
15 Rede	Küllli Maria p.	
16 Laup.	Isak	

Ülletohtufest maia-piddajast. Lut. 16, 1.

17 Pühhap.	9. P. p. 3 a. J. P.	Ilmad
------------	---------------------	-------

18 Esmaasp.	Leno	9, 35' h.
19 Teisip.	Sebald	lähwad
20 Resknädd.	Pernart	willumaks.
21 Neljap.	Rut	Allati
22 Rede	Willibert	
23 Laup.	Sakarias	selge.

Jerusalemma ärrarikkumisfest. Lut. 19, 41.

24 Pühhap.	10. P. p. 3 a. J. P.	Bertli p.
25 Esmaasp.	Ludwik	7, 43' h.
26 Teisip.	Natalie	Resk
27 Resknädd.	Seppart	päwa
28 Neljap.	Kusti	kaunis
29 Rede	Joann. huff.	soe.
30 Laup.	Aleksander	

Wariserist ja tölnerist. Lut. 18, 9.

31 Pühhap.	11. P. p. 3 a. J. P.	11, 1' ö.
------------	----------------------	-----------

Isel touseb päite t.	4, 13 min.	lähbäb loja t.	7, 55 min.
11mal "	4, 36 "	" "	7, 27 "
21hel "	4, 59 "	" "	6, 58 "

1 Esmasp.	Egidius	Selge
2 Teisip.	Lisa	ja
3 Keisnâdd.	Mango	ja
4 Neljap.	Mal	wagga.
5 Rede	Moses	
6 Laup.	Magnus	Kennad

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

7 Pühhap.	12. P.p. 3a. J. P.	
8 Esmasp.	Maria sünd. p.	10, 18' ö.
9 Teisip.	Pruno	
10 Keisnâdd.	Lina	ilmad.
11 Neljap.	Pöri pääw.	Soe
12 Rede	Sirus	
13 Laup.	Amatus	ja selge.

Breestrist ja Samaria-mehhest. Luf. 10, 23.

14 Pühhap.	13. P.p. 3a. J. P.	Risti üllend.
15 Esmasp.	Nikodemus	Pilwes
16 Teisip.	Lena	10, 46' ö.

17. Keisnâdd.	Tõns	ja
18 Neljap.	Titus	annab
19 Rede	Werner	
20 Laup.	Sana	wihma.

Künnest piddalitöbbisest. Luf. 17, 11.

21 Pühhap.	14. P.p. 3a. J. P.	Matteussap.
22 Esmasp.	Morits	Soe.
23 Teisip.	Hosea	3, 56' p.l.
24 Keisnâdd.	Joann. sam.	Willud
25 Neljap.	Aleopas	ja
26 Rede	Joann. öpp.	
27 Laup.	Adolw	wihmased

Mammonast. Matt. 6, 24.

28 Pühhap.	15. P.p. 3a. J. P.	päwad.
29 Esmasp.	Mihkle pääw	
30 Teisip.	Hironimus	11, 39 e.l.

11el touseh päite t. 5, 24 min.; lähäb loja t. 6, 26 min.
 11mal " " " 5, 47 " " " 5, 56 "
 21el " " " 6, 10 " " " 5, 27 "

1 Kesknädd.	Bolmer	Wihma.
2 Neljap.	Prants	Rülmad
3 Rede	Tairus	
4 Laup.	Prantsiskus	ööd.

Naini-linna surnust. Lut. 17, 11.

5 Pühhap.	16. P.p. 3a. J. P.	Leifusse P.
6 Esmasp.	Wides	Pilmes
7 Teisip.	Ulwil	ja
8 Kesknädd.	Samel	☉ 3, 34' ö.
9 Neljap.	Pridrik	niiske.
10 Rede	Kai	
11 Laup.	Purfart	Rülm

Wee-többijest. Lut. 14, 1.

12 Pühhap.	17. P.p. 3a. J. P.	lähhäb
13 Esmasp.	Angelus	kangemaks.
14 Teisip.	Willemine	Wihma.
15 Kesknädd.	Hedwig	
16 Neljap.	Tefla	☉ 10, 11' h.
17 Rede	Dlop	Rülm.

18 Laup.	Luka pääw	Lund.
----------	-----------	-------

Suremast käsust. Matt. 22, 34.

19 Pühhap.	18. P.p. 3a. J. P.	Lutterusse P.
20 Esmasp.	Wendelin	Peab
21 Teisip.	Ursel	kaunis
22 Kesknädd.	Kel	☉ 1, 12' ö.
23 Neljap.	Sewerin	
24 Rede	Salome	
25 Laup.	Krispin	färredad

Almatud innimesest. Matt. 9, 1.

26 Pühhap.	19. P.p. 3a. J. P.	külma.
27 Esmasp.	Kapitolin	Annab
28 Teisip.	Simon	lund.
29 Kesknädd.	Eltis	
30 Neljap.	Abfalon	☉ 4, 32' h.
31 Rede	Wattele	Rülm.

Isel touseb päite t. 6, 34 min.; lähhäb loja t. 4, 57 min.
 11mal " " " 6, 59 " " " 4, 29 "
 21fel " " " 7, 24 " " " 4, 3 "

1 Laup. | Pühade pääw | Lund.

Pulma ribest. Matt. 22, 1.

2 Pühhap.	20. P. p. 3 a. J. P.	Hingedep.
3 Esmasp.	Atko	Sulla.
4 Teisip.	Otto	Parras
5 Kesknädd.	Lotta	külm.
6 Neljap.	Lenard	8, 54' h.
7 Rede	Enno	Lund.
8 Laup.	Brits	

Runninga-mehhe poeast. Joann. 4, 47.

9 Pühhap.	21. P. p. 3 a. J. P.	Pehmed
10 Esmasp.	Martin Lutter	ilmad
11 Teisip.	Martin piiskop.	ja
12 Kesknädd.	Sonas	7, 51' ö.
13 Neljap.	Arkadius	
14 Rede	Aurora	
15 Laup.	Leopold	

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

16 Pühhap. | 22. P. p. 3 a. J. P. | ennamiste

17 Esmasp.	Ottomar	paksus
18 Teisip.	Sofrates	pilwes.
19 Kesknädd.	Liisbet	Sumpus.
20 Neljap.	Amos	12, 18' l.
21 Rede	Maria ohw. p.	ilmad.
22 Laup.	Pastian	

Kohto rahhast. Matt. 22, 15.

23 Pühhap.	23. P. p. 3 a. J. P.	Sakkab
	Surnute Pühha	külma
24 Esmasp.	Josias	pole
25 Teisip.	Kadrina pääw	minnema.
26 Kesknädd.	Konrad	Lund
27 Neljap.	Jesaias	12, 48' ö.
28 Rede	Katta	
29 Laup.	Ewart	

Kristusse fiske söitmisest. Matt. 21, 1.

30 Pühhap. | 1. Kr. tull. P. | ja külm.

11el tõuseb päite t. 7, 52 min.; lähkäh loja t. 3, 26 min.

11mal " " " 8, 16 " " " 3, 17 "

211el " " " 8, 37 " " " 3, 57 "

1 Esmasp.	Arent	Sullad
2 Teisip.	Kandidus	
3 Kesknädd.	Kola	ja
4 Neljap.	Parbo	heitlikud
5 Rede	Sabina	
6 Laup.	Niggula pääw	ilmad.

Wiimse päwa tähtedest. Lut. 21, 25.

7 Pühhap.	2. Kr. tull. P.	☉ 1, 27' ö.
8 Esmasp.	Maria jam. p.	Külm.
9 Teisip.	Lühhem pääw	Pilwes.
10 Kesknädd.	Judit	Külm
11 Neljap.	Woldemar	
12 Rede	Eili	
13 Laup.	Luutsia	☾ 4, 10' h.

Joannes wangi tornis. Matt. 11, 2.

14 Pühhap.	3. Kr. tull. P.	ja lund.
15 Esmasp.	Joanna	Tormine.
16 Teisip.	Ulwina	
17 Kesknädd.	Hinno	Külm

18 Neljap.	Kristohw	lähhab
19 Rede	Lot	kangemaks.
20 Laup.	Abram	☉ 11, 58' ö.

Joannesse tunnistus. Joann. 1, 19.

21 Pühhap.	4. Kr. tull. P.	Toma pääw
22 Esmasp.	Peata	Pilwes.
23 Teisip.	Zohwer	
24 Kesknädd.	Adam. Ewa	Külm
25 Neljap.	1. Jõulo P.	annab
26 Rede	2. Jõulo P.	
27 Laup.	Ew. Joann.	järrele.

Simeon ja Anna. Lut. 2, 33.

28 Pühhap.	P. p. Jõulo.	☉ 10, 39' ö.
29 Esmasp.	Noa	Kange
30 Teisip.	Samet	
31 Kesknädd.	Silweſter	külm.

11tel touſeb päite t. 8, 53 min.; lähhab loja t. 2, 56 min.

11mal " " " 9, 1 " " " 2, 58 "

21tel " " " 8, 52 " " " 3, 1 "

Päwa- ja fu-warjutamissed.

Tännawode warjotakse päikest tats ja kuud tats torda; agga teigist neist on üks fu warjutamine meie jures nähtaw.

Nimmetud fu warjutamine hakkab 16. Januaril öse kello 2, 6 minudi aeal ja lõppeb kello 4, 24 minuti.

Krono-pühhad,

mis ue kirriko seadusse järrele ka Ma kirrikutes tullemad piddada.

1. Künla-fu 19. päwal. Meie sure Keisre Aleksander Nikolajewitsi wallitsusse hakkatusse pääw.

2. Künla-fu 26. päwal. Tšesarewitsi Suurwürst aujärje pärria Aleksander Aleksandrowitschi sündimisse pääw.

3. Jürri-fu 17. päwal. Meie sure Keisre ja teige Wenne-rigi wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse pääw.

4. Heina-fu 22. päwal. Meie sure Keisre proua Maria Aleksandrowna ja Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna nimmi pääw.

5. Heina-fu 27. päwal. Meie sure Keisri Proua Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.

6. Leikusse-fu 26. päwal. Meie sure Keisre Herra ja temma Abbikasa kronimisse pääw.

7. Leikusse-fu 30. päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitschi ja ka Suurwürst ja aujärje pärria Aleksander Aleksandrowitschi nimme p.

8. Nowembri-fu 14. päwal. Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna sündimisse pääw.

Reidsinnatsid kono-pühhi petakse nenda kui Paasto jutlusse päwi.

Ülemawallitseja suggufelts.

Aleksander II. teige Wenne-rigi wallitseja ja Keiser, ja ka Pola-ma Kunningas j. n. e., sündinud 17. Aprillil 1818.

Maria Aleksandrowna, Keisri proua, sündinud 27. Juulil 1824.

Nende lapsed: 1) Tšesarewits, Suurwürst ja Aujärje pärria Aleksander Aleksandrowits; sünd. 26. Webruaril 1845. Temma proua Tšesarewna Suurwürstina Maria Weodorowna; sünd. 14. Nowembril 1847. Nende poeg Nikolai Aleksandrowits, sünd. 6. Mail 1868. 2) Suurwürst Wladimir Aleksandrowits; sünd. 10. Aprillil 1847. 3) Suurwürst Aleksej Aleksandrowits; sündinud 2. Januaril 1850. 4) Suurwürsti Printses Maria Aleksandrowna; sünd. 5. Oktobril 1853. 5) Suurwürst Sergei Aleksandrowits; sünd. 29. Aprillil 1857. 6) Suurwürst Paul Aleksandrowits; sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri wennad:

1) Suurwürst Konstantin Nikolajewits; sünd. 9. Septembril 1827.

Temma proua Aleksandra Josepowna; sünd. 8. Julil 1830.

Nende lapsed: 1) Nikolai Konstantinowits; sünd. 2. Webruaril 1850. 2) Olga Konstantinowna; Krefa kuninga Georg I. proua; sünd. 22. Augustil 1851. 3) Wera Konstantinowna; sünd. 4. Webruaril 1854. 4) Konstantin Konstantinowits; sünd. 10. Augustil 1858. 5) Dmitri Konstantinowits; sündinud 1. Junil 1860. 6) Wjatsheslaw Konstantinowits; sünd. 1. Julil 1862.

2) Suurwürst Nikolai Nikolajewits; sünd. 27. Julil 1831.

Temma proua: Aleksandra Petrowna; sünd. 21. Mail 1838.

Nende lapsed: 1) Nikolai Nikolajewits; sünd. 6. Nowembril 1856. 2) Peter Nikolajewits; sünd. 10. Januaril 1864.

3) Suurwürst Mihail Nikolajewits; sünd. 13. Oktobril 1832.

Temma proua Olga Weodorowna; sündinud 8. Septembril 1839.

Nende lapsed: 1) Nikolai Mihailowits; sünd. 14. Aprillil 1859. 2) Anastasia Mihailowna; sündin. 16. Julil 1860. 3)

Mihail Mihailowits; sünd. 4. Oktobril 1861. 4) Georgi Mihailowits; sünd. 11. Augustil 1863. 5) Aleksander Mihailowits, sündinud 1. Aprillil 1866.

Keisri oed:

1) Suurwürsti Princes Maria Nikolajewna, Wehtenbergi Princi Maksimilianilest. proua; sünd. 6. Augustil 1819.

Temma lapsed: 1) Maria Maksimilianowna; sünd. 4. Oktobril 1841. 2) Nikolai Maksimilianowits; sünd. 23. Julil 1843. 3) Eugenia Maksimilianowna; sündin. 20. Märtsil 1845. 4) Eugen Maksimilianowits; sünd. 27. Januaril 1847. 5) Sergei Maksimilianowits; sündin. 8. Detsembril 1849. 6) Georg Maksimilianowits; sünd. 17. Webruaril 1852.

2) Suurwürsti Princes Olga Nikolajewna, Würtembergi Kuninga Karel Fridrik Aleksandre proua; sünd. 30. Augustil 1822.

Helena Pawlowna, Würtembergi Princes, Suurwürst Mihail Pawlowitsilest proua; sündinud 28. Detsembril 1806.

Temma tütar: Katarina Mihailowna, Meklenburgi-Schweri Hertsogi Georg August Ernst Adolw Karl Ludwiki proua; sündinud 16. Augustil 1827.

Teadaandminne,

mil ramato-postid tullemad ja lähkavad.

Igga Restnädal ja Laupääl tullemad postid ja tovad ramatuid iggast Ma jaust, lähkavad ka nellisammal päivil jälle ärra.

Rahha kirjad ja muud hinna wäriksed asjad, mis Ria, Musto ja teige Wennema sisse lähkavad, woetatse Teispääl ja Nebe pärrast löunat kello 4 — 6 wasto, ja muud kirjad Restnädal ja Laupääl enne löunat kello 8 — 10 ja Neljapääl enne löunat kello 8 — 11 wasto.

Rahha kirjad ja muud hinna wäriksed asjad, mis Kuresfäre, Tallinna, Tarto ja Peterburgi pole lähkavad, kui ka ühhel hobil muud kirjad, sawad Restnädala ja Laupääl enne löunat kello 8 — 2 ja ka muud kirjad mis Tallinna ja Peterburgi lähkavad, Esmaspääl enne löunat kello 8 — 11 wasto woetud.

Ramatud, mis teige Wenne riti lähkavad, makswad 10 toppikad, hõhbedad lodi pealt.

Lada päiwe näitus.

Neäri = fu,

7mal Orgital, 2 päwa, Tartus, 3 nädalat ja Wõrrus linna laat. 10. Haapsalus, 2 p. 17. Kollowerres, Eänemaal, 2 p. 25. Pernus, hoošte ja linna laat, 3 p. ja Wolmaris linna laat. 26. Reblašte-mõis., linna laat,

2 p. 27. Rakwerre-liin., 2 p. Raplas, 3. Redel pärrast Neäri p.

Rüürla = fu,

21el Paldiskis, ja Wõrrus. Walfas ja Wilandis, saksa laat, mollemad 8 p. 4. Tartus, linna laat. 6. Narwas, 4 p. ja Paides. 8. Walfas linna laat. 12. Kuresfäre-liin., saksa laat, 10 p. Eihholas, Esmaspääl enne Wastlap. 15. Willandis linna laat; Rigas hobbuste laat, ja Wõnnus linna laat. Uudrus, Nebe enne Wastlap. Willandis, nädal pärrast Suurt Neljapäwa. 22. Wõrrus saksa laat 8 päwa. 27. Lemsis linna laat.

Paasto = fu,

Keila kirriko jures esmaspääl pärrast 3. pühha paastus, 2 p. Palmis mõisas, Tallinna maal pääl pärrast lihhamõtte pühhi.

Jürrri = fu,

10. ja 11. Wõro liinas kauba laat. 23. Annijõe-mõis. Harjo Jani küh. 25. Wanna Sakkenhowi-mõisas.

Le h h e = k u ,
9mal Rābbinaš.

J a n i = k u ,

11mal Wōnno = liīnaš, 7 p. 16. Rakwerre-
liīn., 2 p. 20. Rigaš, 3 nādd. Talliīnaš,
saksa laat, 2 nādd., Paides, ja Palmši mōišaš,
Talliīna maal 3 p. 22. Willandi-liīn. 2 p.
26. Wōrro = liīnaš ja Tarwaste mōiš. 27.
Talliīnaš ja Balkaš. 29. Tartuš.

S e i n a = k u ,

21el Pernuš, ja Karksi-mōišaš 20. Pernuš,
saksa laat, 3 nādd., ja Rigaš, willa laat, 3 p.
26. Wolmris.

L e i k u š s e = k u ,

10mal Lemsi-liīnaš, Moisekaste-mōiš. Wōr-
ro-maal, ja Walga-liīnaš. 15. Helme-mōiš.
24. Kosse- ja Kosi-mōiš., Wirro-maal. 27.
Ue-mōišaš, Willandi-maal. 28. Killingi-mōi-
šaš. 30. Kaantso-mōišaš.

M i h k l e = k u ,

21el Abja-, Tammiste- ja Torke mōiš. Sa-

remaal. 4. Rābbina = mōiš. 5. Sintiš. 6.
Takeperri-mōiš., Helmekihh. 8. Rōuge mōiš.
ja Tarto linnaš. 9. Adseli-, Kastna- ja Purt-
niko-mōiš. 10. Mōnniste-, Patkulla- ja Old-
re-mōiš. Paide = liīn. Wannas Sallotsiš ja
Muhhumaal, Sures mōišaš. 13. Pōrawerre-
mōiš. 14. Antso = mōiš., Ue-mōiš. ja Haap-
salo-liīn. 15. Kurrešfare- ja Pōltsama-liī-
naš, Koorte- ja Sallatsi = mōiš. 17. Kirrepil,
Tartomaal. 18. Audro = mōiš. 20. Wāndra-
mōiš. ja Narwa liīnaš. 21. Paldiskiš, Sen-
no = mōiš. ja Wolmeri = liīnaš. 22. Palmši
mōišaš, Talliīna maal. 24. Jōhwis, Lih-
hola-, Willandi- ja Wōrro-liīnaš. 26. Tal-
liīnaš, ja Kurrešfare liīnaš. 29. Mihkli fir-
riko jures; Reblašte- ja Keila-mōiš. Walga-,
Rakwerre-, Tarto- ja Wastse-liīnaš. Per-
nuš, Esmasp. ja Teisip. enne Mihkli p.
Jōdehtmes, Harjomaal nāddal pārrast Mihklit.
Kaplak, 1. Redel pārr. Mihklit.

W i n a = k u ,

11el Kaarma Sures = mōišaš. 2. Waste-mōiš.
4. Kollowerres. 5. Rābbinaš ja Amwinur-

mes, Lohhuso külla jures, 2 p. 6. Tarwaaste-
mõis. 7. Wõrrus linna laat. 9. Lemsi-liin.
ja Tali wabrikus. 10. Kõo-mõis. 11. Wan-
na Sakkenhowi = mõisas. 13. Allatskiwmi-
mõisa. 15. Lustiwerre- ja Weski-mõis. 16.
Wõnno-liin. 18. Sindi mõisas. 19. Kul-
lina mõisas, Tallinna maal. 23. Wolmeri-
liin.

T a l w e = k u ,
11. Tartus, linna laat. 5. Paides, linna
laat, 2 p. 10. Mustwe = külla, ja Wõrro-
liin. 15. Wiggala, Länemaal, linna
laat, 2 p. ja Woltweti-mõis. 20. Walga-
liin linna laat. 25. Willandis ja Wol-
mari linna laat.

S ö u l o = k u ,
5. Põrwerres, linna laat. 5. Råbbinas.
10. Paides ja Wõnnus, linna laat. Märja-
mal, 3. Kristusse tullemise puhh. Pernus, Es-
maspõ ja Teisipõ enne Soulo. 27. Walfas.

Ue aasta laul.

Wijil: Kes Jummalat ni lasseb tehha.

Kui algmiseses ma-ilm sai lodud,
Kus weel ei olnud ühtegi
Ja aastad, pãwad ette todud,
Mis mõnned meist ka nõhtigi;
Kes ellab, se nüüd ärra nõab,
Et aasta hakkab, otse lõab.

Ni on se ammust aeast olnud
Ja lõhhõb nenda eddasi
Kui segi aasta jälle tulnud,
Keif need ei tulle taggasi:
Se pãaw, mis tãanna mõda lõab,
Se iggawest ka ärra jãab!

Nüüd astub aasta jälle wõlja
Ja temmaga ka rohhud, puud
Ja wiljad, taimed, warra hilja,
Keif ehhitapad suised kuud:

Kõlm talwel tuled selgeks teeb,
Sui kasmab se, mis rahwas sõbb.

Kui korra pärrast ilmad kaimad,
Siis kasmab keiki rohkesti
Ja põllo-tõdd keif tehha moiwad
Se rahwas, kell' Sa heldeste
Maad, merred olled rajanud,
Kui Paradisist aeanud!

Sestsamast surest aeast sadik,
On rahwas põldo harrinud
Ja mõnni ränk ja hirmus jodik
On kõrtsud lābbi sorrinud:
Ja nenda on ma-ilmal siis
Mi hea, kui ka pahha miis!

Oh! peaks nüüd sel aastal sama,
Mis rahwal' olleks parremaks,
Se joma himmo mahha jama,
Et saaksid tõle wirgemaks:
Kui se, mis pat on, mahha jääks,
Siis rahwas rõõmsa aasta näaks!

Keif sedda woid Sa Jēsand tehha
Ja tahhad heldest armust ka,
Sest kurja Sa ei woi jo nāhha
Waid mihkad sedda armuta:
Oh olle selle aasta sees,
Se jures meie abbimees!

Keif emmad, kes siin lapsi kandwad
Ma-ilma peale ellama
Ja õppetust neil' esmalt andwad,
Et saaksid Sulle tulles:
Neid kinnita ja aita siin,
Kui meil on waew ja nālja piin!

Keif lapsed kuulgo nende sõnna
Ja auustago iggameest,
Se kasso on keif nende omma
Ja hoiaks neid siin patto eest:
Kes wõttab sedda kallist nõu,
Sell' olleks uel aastal au!

Ei olle ennam immelinne,
Kui taim saab laudul kasmatud
Nisamma on ka innimenne,

Kui laps saab hästi õppetud,
Siis moista on jo ärra peast,
Et ta siis ellab ilmas heast.

So hokeks jägo õdd ja päwad
Dh helde Summal! Keik ma-ilm,
Et rahwas sinno heldust näwad,
Kui kaitseb meid So pühha film:
Dh kisso keiki hädda seest
Ja hoia katko, nälja eest!

Dh rahwas! rahwas! armas rahwas!
Miks armastad sa furjust weel?
Dh olle palwel' aggar, wahwas,
Mi funni ellad ello teel
Ja mõtle Loja seatud wiit,
Woiks äkkiste find niita siit!

Suurt hädda on kül rahwas näinud,
Kus mõnda waewas hirmus nalg!
Ja kellel' se on mõda lainud
Sell' muljub weel se wanna wõlg:
Siis anna rõõmsa aasta nüüd,
Ka andeks meie patto süüd!!

Ellawalt mahha maetud.

Sest on jubba mõnni hea aasta mõda lainud, kui üks mees „Manderlais“ ommale nore naese wõttis. Temma olli wägga rikkas ja nenda ellasid nemmad ühhe aasta rõmo sees ja armastasid teine teist süddamest; agga Summala teed ja innimesse ello päwade arro, on meie eest warjule pandud. Nenda olli ka luggu siin. Mees jäi äkkiste haigeks ja surri. Temma noor naene, kes tännaseks ja hoomseks olli mahha tullemas, olli jubba wodis haige ja temma emma walwas temma jures, ning katsus sedda asja tütre eest weel sallajas hoida, ja ütles iggakord, tütre küsimisse peale, et mees parremaks saab. Mees maeti jubba mahha. Ühhel päwal pärrast selle, kui mees olli maetud, olli emma wodi eest forraks ärra lainud ja kui tüddar sedda näggi, fargas wodist wälja ja läks meest waatma; agga meest ei olnud enam wodis! ja keigist

olli nãhha, et ta jo furnud ja ka jubba hauda olli árra widud. Mees olli jubba 4 páwa haudas.

Sedda nãhhes, láks jállestusse hirm temma lihhast ja luust lábbi ja se hádda andis temmale uut jóudo, et ta pool hallasti, palja sãrgi-wáel, liinnast lábbi, otse kirrik-aeda jooksis. Úkski ei keelnud tedda, sest iggaúks arwas tedda peast nõdra ollewad. Kui koolja aeda lai, nággi seal kaks meest, mehhe hãua peale kirowi pannewad, kus mehhe nimmi ja wannus peal seisis. Kui ta sedda olli luggenud, tóu-kas need mehhed kórwale, kes kóhkudes temma peale waatsid ja tedda ei tunnud, waid rum-malaks piddasid. Ta tahtis ráfida, agga ei sanud sõnna suust. Wimaks tulli temmale nut peale, et filmist wessi wálja wolas. Omma káttega hakkas liwa hãua pealt árra pillama, kuñni árra wássis ja surma hádda kátte tulli, et árra minnestas.

Selle sure ránkamisse ja ilma moistufeta ollemisse jures, tulli laps ilmale. Múud hakkas seggast jutto aeama, wiskas sedda, praego

súndind, nõdra last kórwale ja jái isse, móttete sisse, ja útles wimaks: „Ei temma ei woi mitte enne surra, kui ta mind ei olle Summalaga játnud: sedda ei olleks temma mitte teinud, sest ta armastas mind úlle wággaga! Ta ei olle mitte furnud! Ma pean tedda weel úksford enne nággema, kuñni temma haud saab iggaweste kiñni kaetud: Ma pean úksford weel temma úmber hakkama ja tedda temma truuse ja armo eest tánnama ja isse nággema, kas temma on ka furnud“!

Temma omma emma ja paljo teisi, kes señna ollid kótko tulnud, katsusid tedda kiñni hoida ja tróóstida; agga ta kiskus ennast lahti ja huúdis sure heálega: „Minna tahhan tedda isse wálja kaewada ja omma ellus sil-maga tedda weel nãhha“! Keif piddawad tedda nõdra melelissesk. Múud olli jubba õhto ja pimme tulli peale.

Teisel hommikul warra, láks se õnneto jálle koolja aeda ja hulk rahwast temma járele. Sppetaja olli ka lubba annud, temma tahtmist táita. Pea olli haud lahti kaewetud

ja pu-särk hakkas paistma. Naene kargab hauda ja hakkab kaant pealt lahti kiskuma, teised aitavad ka. Nüüd näab temma omma meest, furno mähkmes, kargab temma ümber, kattab tedda sure halle nutto ja silma-weega; furnud ei ligo; kiskub tedda üles omma wästo rinda, puhhub ommast suust soja hinge mehhe suhho, et ta peaks hinge tõmbama; agga ei ühtegi; mis on furnud, se on furnud! Emma katsub mis ta woib, et ta tedda furno küljest lahti saaks, agga ei sa milgi kombel. Ta peab sedda tuggewaminne mehhe ümber kiini, puhhub temmale suhho ja muljub omma wästo rinda, ja ei lasse lahti.

Öppetaja manitses tedda ja keif liina rahwas, et surma suust ükski lihha ei pease, ja piddasid tedda nõdra meleliseseks; sest seina ollid saddade kaupa innimesi, noori ja wanno, kofko tulnud.

Korraga näggid keif, et se nõdra melega naene, taggasi kohkus, omma kõrwa furno su ette pannewad ja kuulwad ja sure healega hüüdwad; agga isse kukkus ilma moistufeta

fui furnud mahha. Nüüd tewad ümber seisjad tedda furno küljest lahti; — agga — mees ei olnud mitte furnud; mees hakkas hinge tõmbama ja ldi ommad silmad lahti. Täis 4 päwa olli temma pu-särkis ja haudas olnud; agga ei olnud mitte furnud.

Keif ehmatasid ja immetlesid selle sure Summala hallastusse ja armo üle, kes omma sõnna sees ütleb: Kessel õige ust on, woib mäggesid assemelt ärra tõsta. Keif olli imme, mis nemmad kuulsid ja näggid.

Se waene surria naene jäi holetusse sisse, kedda Öppetaja omma maeasse laskis wia. Nüüd olli asfi selge, et mees jälle ellama hakkas, sest ta soned peksid tihhedaste, kui ta ka wahhete wahhel weel nõdruse parrast minnestas. Parrast kahhe tunni, olli temmal omma terwe moistus jälle kões, parrast selle, kui temma 5 päwa olli furnud olnud.

Häddaga olli temma omma moistust kätte sanud, siis olli ta esimenne küsminne naese järrele, sest ta arwas, et ta omma naese läbbi, jälle olli ellawaks sanud; agga se kurb sõn-

num, mis temmale todi, olli, et temma omma naene tõeste surnud olli! sest se õnneto hing, ei jõudnud omma nõdra ihho rammo parrast, sedda suurt kurvastust, süddame hädä, ja waewa wälja kanda. Nenda olli nüüd se noor titte-emma, üks külm surnokehha; agga ommeti küstus temma selle rõmo tundmise- ga, et mees ellab.

Kui suur olli mehhe kurbtus, et temma armas naene, kes omma ello temma asfemele andis, temmast olli lahkunud, ei jõua ükski feel üles råkida. Tal ei olnud mitte kur- vastust, waid otse wallo, mis temma sellepär- rast tundis. Ta tahtis mitto korda ommale otša peale tehha, agga se ainus laps, mis Summal neile andis, piddas tedda ellus.

Parrast råkis temma saggedaste, kuida temma surma minnestuskes olnud, kuida tem- ma keif olli kuulnud ja kui ühhe uddo lābbi näinud, mis temma ümber olli sündinud ja mis süddame hädä temma seal olli tunda sa- nud. Temma rāgib nenda:

24 tundi, olli keif minno ihho krampi hai-

gusega kange ja hingeto, kui pu, kus ma pal- jast kuulsin, nāggin ja wallo tundsin. Selle ollemise sees on innimenne pealt nāhha, sur- nud. Temmal ei olle mitte sedda jõudo, et ta sõrme otša ligutaks, egga filmagi pilgutaks, waid keif on, kui ühheks wallatud: Ma tun- sin, et arst mo kae soni katsus; agga mo el- lust arro ei sanud. Kaks korda todi peegel mo su ette ja katsuti, kas piddi piisutki auro klasi peale heitma, ja ma isse katsusin keigest wāest neile märki anda, agga ei sanud ennast ligutada. Nüüd kuulsin, kui arst ütles: „Tem- ma on tõeste surnud!“ ja se leikas mo sūd- damest lābbi, mõtteldes, et nad mind ellusalt mahha matwad! Muido olli minno meel ja mõistus ni selge, et ma keif arrateadsin, om- ma armsa naese peale mõtlesin ja sowisin, et ta tulles ka mind armastama ja rapputama, et ma sest hādäst lahti saaksin. Ta hinge aur tooks mulle ello? Keifi nāän ja fulen minna, agga tedda mitte? Miks ma ei nāe tedda? Ma olleksin tedda hüüdnud, agga ma ei woinud mitte; ta olleks mind peāstnud.

Ma näggin, kui preester tuli ja tahtis mulle
 Summal armo anda, astus liggi, watas tül
 aega minno peale, põris ümber ja ütles: „Se
 keif on hiljaks läinud!“ Need sõnnad leikafid
 mo süddamest läbbi. Ma mõtlesin: Summal
 woib mind aidata; agga Ta ei aita mitte!
 Mis waewa ello, hädä ja wallo ma tundsin,
 fedda ei woi ma sõnnaga mitte ülesrääkida.
 Ma näggin, kui mind paljaks kisti ja mo
 kehha pešti ja furno = rided ümber pandi.
 Siin ei olnud mul ennam muud sowimist, kui
 et furnud ollefsin olnud! Mo hinge waim
 olli terraw; agga lihha ja ihho = nahk ollid
 tuimad ja kõrwad; mind kanti ja tõsteti üh-
 hest paigast teise; agga ma ei woinud märki
 anda, et ma alles ellus olin; se pu = sark,
 mis mo ees seisis, waewas mind otsatamal
 wiisil.

12 tundi läksid nenda möda. Üks wanna
 naesterahwas istus mo jures ja walwas mind;
 agga omma naest ma ei näinud. Jubba tõusis
 mo süddamest need mõtted, et ma teise elluse
 olin ärraläinud, ühte waewa paika; agga

mõtlesin jälle: Mis kurja ollen minna ma
 peal teinud, et põrgo wallo mind waewab?
 Ma kahjatsesin jubba, et Summal mind olli
 lonud, et pean ellawalt mahha maetud sama!

Kui mind pu = sarki tõsteti, siis olli mo
 meel hea ja lootsin surma läbbi ärrapeaseda,
 mis ka pea sündis. Kirstu = kaan lödi nael-
 dega finni, ja nüüd lootsin surewad; agga
 ei ühtegi! Ma jäin ühhe minnetusse unne
 siise, kus ma ennam ei kuulnud egga näinud.

Kui kaua ma nenda olin olnud, ei tea ma
 mitte, agga mul olli nüüd hea, mul ei olnud
 wallo egga waewa. Korraga ärkasin jälle,
 kui unne läbbi, et ma woisin mõttelda ja
 tundsin, et mo ihho, kui uut rammo olli sa-
 nud ja olin, kui unne näo sees. Ma sirru-
 tasin ommad käed ja jallad wälja; agga kit-
 sas ruum ei annud maad, et ennast ollefsin
 woinud ligutada. Nüüd olli jälle uus hädä
 ja ehmatus, sest ma näggin nüüd, et mind
 ellawalt olli mahhamaetud. Siin olli hädä
 ni suur, et ueste jälle minnestasin. Keif mo
 ihho rammo olli surmas lõppenud.

Kuida ma jälle ello siise sain, sedda ei tea
ma mitte mäletada. Muidogi olli ni paljo
ello - dhko mo sees, et se soe hinge aur, mis
mo kallis naene, mo suhho puhhus, mis mind
ellawaks teggi, et ma tundma hakkasin, et
kegi mo ümbert finni hakkas ja tuggewaste
piggistas. Sest nüüd tuli tuul minno peale
ja ma tundsin lahket ollemist ja löin filmad
lahti ja näggin omma kallist naest, kes mahha
langed ja mind koghutas, et jälle ärraminnes-
tasin. Pärast kahhe tunni ärkasin jälle; agga
se kes minno ello eest murret kandis, olli
omma ello minno eest ärraannud ja isse sur-
ma sanud.

Armsad luggejad! Sedda kurba luggo lug-
gedes, tulletage omma mele, et teie ka omma
surnuid mitte ülle pea ja kaela warfi kiristo
ei panne, waid odate iggaühhe surno jures,
kui temmal tõssine märk, se haig, tunda on.

Kül halle on se luggo kuulda,
Mis luggesime praego siin;
Oh Summal! wõtta armust keelda,

Et meil ei tulleks ka se piin:
Kül naene surmast ärratas,
Surm tedda ennast surmatas.

Ei holind naene ommast ellust.
Kui agga mees jääks ellama
Ja südda armastusse wallust,
Laks kurvastuses põllema,
Ja mõtles: tulles surm mull' ka,
Kui agga mees jääks ellama!

Kül Loja teed on immelisesed,
Mis ei woi ärraawata,
Need on ni mitme nimmelisesed
Et surnuidki woib ärrata:
Kell' on siin õige, wagga wiis,
Ei temma arm sest lahko siis.

Roddo = kääjast.

Saksamaal keiser Karel VI. wallitsusse ael,
seisis Kirraferi rügement Hornaus talli-ko-
teris. Ühhel päwal tuli soldat pealiko jure

ja passus ommale teist korterit, sest et temmal seal, ühhegi õsel koddokäija rahho ei anna ja temma maggada ei sa. Pealik naeris tedda wälja ja satis omma teed minnema.

Saksamaal on ennamiste lomade laudad al ja innimeste ellamisse toad üllemissse korra peal, nenda olli luggo ka siin.

Mõnne päwa pärast tuli soldat jälle omma palwega, teist korterit sama ja ütles: „Kui teie mulle teist korteri ei anna, siis pannen putkama, ma pean ärrajooksuma, sest et mul seal kolle on ellada ja maggada ei sa ma ka mitte?“ Pealik, kes sedda soldatit tundis, et ta muido julge ja wapper sõamees olli, kulas ka teiste käest järrele, kas se pididi tõssi olla, ja sai siis aru, et asjsi nenda olli. „Se on hea“, ütles pealik, „ma tahhan tanna õsel isse seal maggada, et näha saan, mis seal on.“

Soldat ei sowinud ka muud, kui et pealik isse pididi näggema.

Õhto, kello 10 aal, läks pealik seina kambri, panni ukse lukko, kas laetud püstolit

laua peale, kas künalt põllema, heitis keige rietega wodi, wõttis weel mõeka omma jure, missega koddokäiale pididi otsa peale teggema. Nüüd hoidis ennast kül wäggise üllewel, agga uinus ommeti wimaks ärra.

Kest südda õsel tunneb temma, kuida üks tuggew käsji äkiste tekki temma pealt ärra wõttab ja küüdlad surnuks puhhub. Siin loi pealik silmad lahti ja ei näe muud, kui üht warjo, mis warsi ärra kaddus; kargab wodist ülles, panneb künalt põllema ja otsib keik nurgad läbbi ja ei leia — ühtegi!

Ta jäi seisma ja mõtles isseenneses: „Se olli wist üks pahha unnenäggo, mis ma siin suremat otsin ehk mõtlen.“

Selle rahho mõttega heitis ennast jälle wodise ja uinus maggama. Kello ühe aal ärratab sesamma käsji tedda jälle, tõmbab tekki pealt ärra, puhhub künalt surnuks, tõmbab heina kotti, kus peal pealik maggas, temma alt ärra, kergitab heinad kergeks ja wiskab kottiga wodi alla. Pealik olli nüüd üsna erk ja üllewel, wõttis mõeka kätte ja wihtus sel-

lega pimmedas seie ja seïna; agga ta ei leidnud muud, kui paljad seina mürid. Siin hakkab temma kartma, jookseb ukse jure ja kutsub wahhi soldati, kes sadda sammo emal seisis, et se piddi rüggemendi õppetajat ehk preestrit ülles ärratama ja tedda palluma, pahha waimo ärra aeama. Selle aea sees lähhab isse kōki soendama, kus tulle = sõdd weel õhkufid.

Siin mõtles temma eddasi ja taggasi, mis se piddi ollema ja jai wimaks uskuma, et koddokāia tedda kāinud kōhhutamās. Pea pārrast sedda tulli ka se kattuligi pap ehk preester ja kaks soldatit, kahhe wahha kōundlaga seïna.

Pealik wiis neid kōhhe omma waimo kambri. Kōunla walgusel nähti nüüd kōl, et seal keif asfi olli seggaminne lāinud; agga nāhha ei olnud feddagit.

Preester ütleb: „Siin ei olle ilmalikko asja egga loma mitte likumas olnud; agga se woib olla, et nāggemata waimud siin õsel omma tempa teggewad.“ Ta lugges ja õnnistas

keif asjad ja seinad, — sest muud sõa-riista ühhe õppetajal ei olle — kui korraga suurt immelikko mušta kāt nāeb, mis mõlemad kōundlad surnuks puhhub ja kaub isse, kui tinna tuhka, ning nenda jāwad keif jārrele wahtima, filmad pārrani lahti.

Zeise pāwa hommikul ollid keif alles wāgga kōhkunud ja hādda tāis. Ommeti olli preester keigist keige julgem, kes kurja ei kartnud.

Kui nad keif alles sures hāddas ja mõttes kambri kōos ollid, lāks pealik hakna peale — sest nüüd olli jo pāike tōusnud — ja nāggi sealt, kuidas tōug soldatid õue peal sure suga naersid ja keliš neid alpimast.

Üks suur „ahw“ istus kattukse harja peal, ja teggi nenda, kuidas temma preestrit olli nāinud õsel teggewad. Nenda olli „ahw“ se koddokāia. Wimaks tulli keif awwalikkus. Ahw olli kōrsnast lābbi, ajo tulnud ja sealt jalle wālja lāinud, kelle kāmisesest ükski innimenne arro ei woinud sada. Kui ahjo-su kinni pandi, ei kāinud koddokāia enam.

Se ei olle mitte se ainus asfi, mis koddok-

käijatte nimmel on sündinud, waid sedda sün-
nib mitmed modi, kui innimesed mitte arro
ei sa, kuida ehk midda wisi kohhotus olli.
Kes surnud on, se on surnud, selle luud ja
lihha hakkab kohhe maddanema ja ei tulle siis
ial ennam hauast wälja, ellawaid kohhutama;
agga ebbausk ja kerge meel tewad saggedaste
asja hullemaks, kui se tõeste olli.

Staliamaal — ma ei tea ennam selle linna
nimme — olli rikka kaupmehhe wanna emma
surnud. Pääw pärast matmist, õhtul, läh-
háb kaupmees seina kambri, kus emma haige
olli ja ka surri; agga tuli kohhe sealt jälle
taggasi, kohkunud ja kahwatand wärrisedes,
hüab keif perre rahwast kofko ja ütleb, et
emma jälle koeo taggasi tulnud, mis temma
omma filmaga olli näinud; agga mitte ep
olle julgenud liggi miinna. Preester kutsuti
seina, kes kohhe julgeste ees läks ja teised
keif tagga järrele. Kui sisse ollid astunud,
tõmmati wodi kardiniid lahti ja keif näggid,
et üks wanna naesterahwas, musta näuga,
kellal tanno peas, omma suga tempusi teggi

ja waatjate peale irwitas. Müüd küsis prees-
ter kaupmehhe käest, kas se temma emma pididi
ollema? mis peale kaupmees kostis: „Jah! se
on minno wanna emma; se on minno emma;
Oh mo waene emma!“ ka teised maea inni-
mesed piddasid tedda seks. Siin wõttis prees-
ter wet ja piiskas sellega wannamori filmi.
Kui koddo-käia näggi, et preester wet temma
filmi pillus, kargas wodist wälja ja preestre
selga hammastega kiini. Keif jooksid karju-
des toast wälja; agga koddo-käia müts kuf-
kus peast mahha ja siis tunsid keif, et se
wanna emma muud ei olnud, kui nende om-
ma suur „ahw“, kes olli näinud, kuida wanna
õnnis wodiis haige olnud ja ride olli pandud.

Se asfi on ammo selge, et mis ahw näab
innimest ees teggewad, sedda teeb temma kohhe
järrele.

Tggal maal on rahwas maiad
Kuulma, kuida koddo-käijad
Siin ja seal on tempo teinud,
Mis ni mõnni armab näinud.

Olgo tark ehk wäsfind peas,
 Kerget meelt on rahwa seas:
 Näggi pimmes hobbust, weist,
 Kasfi, karmo ehk muud teist
 Lääbematta läks siis ärra,
 Teggi jutto, tõstis kārra,
 Mis ka teine kuuldes ušsub,
 Mitto teist ka uskma kīssub;
 Wimakš ülle ma ja merre,
 Ülle linna, kulla, perre
 Tõstwad rahwas tühja kārra:
 „Koddo-kāija nähtud ärra“:
 „Se ja se on isse näinud,
 „Kuida koolja koddo kāinud!“ —
 Se, kes sedda tõeks ušsub,
 Surnut hauast wälja kīssub,
 Kus ta ammo muld ja põrm,
 Kergel meel siiski hirm. —
 Kes on ükskord ärralāinud,
 Polle tedda pärrast näinud
 Ellawalt, siin se mailm,
 Ellaw innimesse film! —
 Euggeja, sa tead siis,

Nenda on ma-ilma wiis:
 Regi polle waimulik,
 Keik on alles lihhalik;
 Tühja uskjad surewad
 Teised tagga tullewad,
 Selle mõtte jure jāmawad,
 Mis naad wannadest siin nāmawad!

Tallinna Toompä kirriko wargusest.

Summala suur sallaja wäggi, mis lihha-
 likko innimesse film ei nāe ja mõnnikord mõnda
 ei tahha nāhha, teeb kōik pimmedusse salla-
 jad asjad ikka üks kord amwalikkuks, pea
 warrem, pea hiljem, mis innimenne kōl pūab
 ärra warjata, olgo kurjus ehk pahhandus,
 mis ial tahhes ja mis saggedašte ja ikka ma-
 ilmas on nähtud.

Wargus on üks hirmus tõ, ni suremas, kui
 wāhhemas asjas; agga pūhha-koja risuminne
 on ülle moistuse hirmus!

Sest on nüüd jo peale sadda aastat aega, kui Tallinna Doompä kirrikust rahha ja hõbbe asjad ärra warrastud. Raua aega kulati sedda asja järrele; agga arro ei sadud kußagilt ja rahwas ütles: „kes on moistnud wõtta, se moistab ka hoida!“ Wimaß sai üks wanna kehwa mees kiñni woetud, kelle kohta, keikide arro järrele, sedda süüd armati; et temma sedda kül igga wisi salgaß. Ommeti jõudsid siit ja sealt tunnißtused, mis selgeß näitaßid, et temma se warras olli. Mees woeti kiñni ja heideti wangi torni, kus temma seitse aastat järrestiko istus ja igga päaw agga ni paljo wet ja leiba sai, et hing waewalt fees seisß. Et temma nüüd ilma süta olli, siis pallus temma kangeßte Jummalat, ommas ärra räkimate iggawußes, et se asßi pididi awalikkuß sama.

Kord juhtus, et üks suurtsuggo saß kõrtso lüks ja naggi, kui üks kaltsakas kõrtso-koer pu pulka maast wõttis ja afna higgi siße kirjutas. Saks küßis: „Mis se on, mis sa kirjutas?“ — „Ma ei olle ommal ello ajal

mitte kirjutada moistnud,“ kostis mees, „agga mul tuli himmo peale, afna peale kirja tehha.“

„Wata“, ütles saß „sinna olled seia kirjutanud: „Minna ollen se Doompä kirriko warras! minna ollen se Doompä kirriko warras!“

Saks lastis meest kiñni wõtta ja kohto ette wia, kus temma ka keik ülles tunnißtas ja parrast omma ärra tenitud palka sai.

Kui se ilma süta wang tornist wälja todi, siis olla ta paljas lu ja nahk tükkis kokko waunud, kui üks immeteggia loom. Pitk habbe olli pea põlwest sadik, ja ei olnud temmal pea ennam innimesse näggo. Oh sedda hirmust halledust, mis kõik linna rahwas, ja kõik, kes tedda ial näggid, temma parrast tundsid. Igga mees andis ja kinkis temmale rahha ja ridid, et ta kõik rohkest sai. Kas se waene wangimees kaua parrast sedda ellanud, ei teadnud se wanna 90 aastane mees mulle mitte üttelda, sest se olli temma melest ärra lainud.

Siin näme selgest, et Jummal Ingel, nägematta, selle kirjutaja kät nenda weddas, et

ta isse omma süüd üles kaebas. Olles
temma luggeda mõistnud, siis ei olles temma
sedda mitte kirjutanud. Nenda immelikud
on Summala teed, kes ial kurja ei salli:

Kela Summal! kela hädda,

Kela kurjust, patto mädda,

Kela wargust, kela pettust,

Kela uhkust, kela ahnust,

Kela kõiki ärra sedda,

Missee läbbi tulles hädda:

Kurjad kurja teggemast

Waggad waewa näggemast. —

Anna male figgidust,

Omma taewa õnnistust;

Wita kõiki hädda sees,

Kes siin ellab maas ja wees.

Ahne surria.

Rikkas Inglismaa mees olli umbest sure-
mas, kui üks sõbber tedda kuulma tulli. „Oh
sõbber!“ hüüdis surria, „anna seält kappist

mulle mo wanna katkine särk?“ — „Agga
sõbber“, küsis wõeras, „mis sa sellega praego
teed?“ — „Mis ma sellega teen?“ „Kõstis
surria, „pannen selga: Se wanna naesterah-
was, kes mind pesseb, saab jo selle särki ikka
ommale, mis koolja selgas on ja se wanna
kalks on temmale hea küll.

Se kes surmas sitke olnud,

Kas ta mele ellus tulnud,

Et ta waeste hädda tunnud

Meile häddas abbi annud,

Kui üks waene temma ees

Pallus abbi silma-wees? —

Kuida ellus, nenda surmas,

Olli mammun tale armas;

Ahnusest weel surma-teel,

Eikus wimaks temma keel!

Sutto jatkud.

Üks noor, hooplik mees, tahtis Suti pil-
gata ja ütles: „Kule juut, Inglismaal sawad

judid ärra kautud, sest seal puakse neid im-
melikkul wiisil üles; ikka üks juut ja üks
eefel farmopiddi kofko!" Selle peäle kostis
Juut: „Kas se ei olle hea, et meie mõlemad
seal ei olle; nemmad panneksid meid ka pari,
sind omma ja mind omma eest.

Juut ei salgand ennast judiks,
Agga hoopleja sai eesliks
Omma halbi nalja läbbi,
Tulli tale wimaks hääbi.

Üks pulmalinne, kes ennast targaks panni
ja tahtis teiste ette jõuda, mõttis klasi kätte,
tõstis üles ja hüüdis! „Ellago meie noor-
mees sure rõmu ja rahhu sees; Summal antko
tale, et ta weel palju nisuggusi päiwi nähha
saaks.